

A könyvtáros az átlagosnál is nagyobb csábításoknak van kitéve olvasmányok szempontjából és jó érzése is akadályozza abban, hogy túl sok irodalmat elhappoljon egyszerre az olvasói elől.

Csak félve szemeztetek ezért az újonnan érkezett könyvekből, mert az éjjeliszekrény már amúgy is könyvtornyokból áll... John Elder Robison Nézz a szemembe, fiam c. írása valamiért mégis elragadott. Részint, mert mindig csak hallottam az Asperger-szindrómáról, de igazából nem tudtam róla semmit – és lehetünk ezzel így még páran. „...nincs általánosan elfogadott diagnosztikai kritériumrendszere. Pontos okai és előfordulási gyakorisága sem ismert...” – írja a Wikipédia megfelelő szócikke: tehát nehéz beazonosítani, egyértelműsíteni

Vonzott, hogy valós eseményű történetet olvashatok erről a témáról száraz szakirodalom helyett.

Közben kiderült, hogy előbb a korábban megjelent Nézz a szemembe – Életem Asperger-szindrómával című önéletírásával érdemes kezdeni az ismerkedést: ebben vall a szülei által csak John Elderként szólított szerző a saját gyerekkoráról, melynek háttérben folyamatosan jelen volt szülei házasságának válsága, örökös veszekedéseik: az egyetemen tanító, kollégái és diákjai körében elismert apa alkoholizmusa és durvasága, a Johnt nagyon szerető, óvó, ugyanakkor depresszióra hajló édesanya lehangoltsága és a menedéket jelentő nagyszülők, különösen a vele szemben abszolút elfogadó nagymama. Arról, hogy akkoriban még nem létezett az Asperger-szindróma elnevezés – 1981 óta van jelen a szakirodalomban -, csak érezte ő is és a családja is, hogy valamiben – sok mindenben – más, mint a kortársai. Közösségi beilleszkedési nehézségeinek homlokterében állt pl. sok minden mellett az is, hogy nem nézett mások szemébe beszélgetés közben – a cím is erre hívja fel a figyelmet. Ennek folytán sokszor élt meg kirekesztettségi állapotot. Kényszeresen nevezett el mindent és mindenkit a saját szempontjai szerint, pl. öccse egy bizonyos életszakaszban Kullancs névre hallgatott. Kedvese, később felesége, gyermeke anyja Kismedve néven futott nála, a kisfia pedig Kisbocsként. (Válása után felesége megszűnt számára Kismedve lenni). Ez elég beszédes... Úgy ír mindezekről felnövekedése időrendi sorrendjében, hogy az emberen mégsem a sajnálat uralkodik el; csaknem tárgyilagosan, logikusan és helyenként sajátos humorral tekint vissza a gyerekkor nehéz helyzeteire, rázós kalandjaira és kísérletezéseire. Ez utóbbiaknál szerettem volna meghallgatni a szüleit, hogy ők mégis miként élték meg fiúk eseménysorokat komponáló tehetségének, kísérletező kedvének következményeit! Bár a szerző bevallja, volt olyan csínye, amit csak most, ennyi év távolában, jelen írásában mert bevallani: ezt el is lehetjük neki, mert sikerült vele egyszerre mozgósítani – és megbotránkoztatni – sokat próbált rendőröket, mentőket, tűzoltókat s még ki tudja, ki mindenkit. A részleteket nem árulom el, de csaknem krimi izgalmú az a leírás!

Az időközben a családba érkező öccse is nagy hatással van az életére, a sokat keresett és nem igazán fellelt játszótársat jelenti számára, no meg a kísérleti alanyok körének bővülését is... S miközben olvassuk a kalandokat, epizódokat, szépen körvonalazódik, hogy mik lehetnek a jellemzők egy aspira (ahogy önmagukat is nevezik az Aspergeresek).

Hősünk nem akármilyen életutat jár be, amíg befutott, sikeres üzletember lesz belőle! Mert intelligens, tehetséges, szorgalmas – csak kicsit más.

A folytatáskötetben régi ismerősként köszönhetjük John Eldert, de már apai minőségében. Egy aspi – legalábbis a szerző - másként kezeli az apai örömeit, feladatokat is. Szerintem sok „normál” apuka vehetne példát John Elderről és törekvései is iránymutatóak lehetnének: koncentrált figyelemmel kíséri kisfia fejlődését, szellemi és testi gyarapodását. S főként azt vizsgálja, hogy a fia mutatja-e a szindróma jeleit - melyeket ő már megélt -, hogy átsegítse őt a nehéz helyzeteken, buktatókon. Humorát itt is megcsillogtatja, pl. amikor leírja, hogy hogyan mesélte el a kisfiának a Mikulás történetét vagy hogy a gólya-mese helyett milyen alternatív történettel adott választ a „Honnan jöttem?”-kérdésre. Megrökönyítően szórakoztató!

Igazság szerint még nem fejeztem be a könyv olvasását, de ha valakinek felkeltettem az érdeklődését e memoár iránt, jó könyvtárosként készséggel adom át az olvasás jogát! 😊

Luttenberger Katalin könyvtáros